

בהדי פניא לפנות ערב במעלי שבתא [סמוך לכניסת השבת], לישדר [שישלח] לי מר, בהלואה עשרה זוזי, דאתרמי [שנודמן] לי קטינא דארעא [קרקע קטנה] למזבן [לקנות] ומשום כך אני זקוק להלואה, שלח ליה רבינא לרב אשי: ניתי [יביא] מר סהדי [עדים] ונכתב כתבא [שטר⁽²⁵⁾].

שלח ליה רב אשי לרבינא: אפילו אנה נמי? וכי גם לי שאני ת"ח אסור להלוות בלא עדים משום ולפני עור, הרי איני חשוד שיעלה על לבי לכפור⁽²⁶⁾!

שלח ליה רבינא לרב אשי: כל שכן מר, דטריד בגירסיה [שטרוד בלימודו], וגדול החשש דמשתלי שישכח ההלואה, ונמצא שאני גורם קללה לעצמי⁽²⁷⁾ כדברי ריש לקיש לעיל.

סומקא [סומק] ואתי חיורא [חיורון], וסומק הוא מתולדות "האש", וחיורון הוא מתולדות "המים"⁽²³⁾.

אמר רב יהודה אמר רב: כל מי שיש לו מעות, ומלוה אותן שלא בעדים, עובר משום ולפני עור לא תתן מכשול שמכשיל את הלוה שעולה על רוחו לכפור⁽²⁴⁾.

וריש לקיש אמר: גורם המלוה קללה לעצמו, שנאמר: תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק, כלומר: כשהלוה בלא בלא עדים ובא לתבוע חובו, והלוה כופר הכל, מקללין הבריות את המלוה, ואומרין שהוא דובר על צדיק עתק [דבר שאינו נכון].

אמרו ליה רבנן בני הישיבה לרב אשי: קא מקיים רבינא כל מה דאמור רבנן? שלח ליה רב אשי לרבינא, כדי לנסותו ולראות אם נכונים הדברים שאמרו עליו בני הישיבה.

23. מהרש"א.

[שהובא לעיל הערה 24] שהחשש שיכפור בשוגג, סבר רב אשי שבת"ח אין חשש שישכח ההלואה.

27. וביארו הב"ח ומהר"ם שיף, שרבינא מסכים לדברי רב אשי שהמלוה לת"ח בלא עדים, אינו עובר בלפ"ע, ומשום כך לא הזכיר רבינא לאו דלפ"ע, אלא שענה לו שאינו יכול להלוותו בלא עדים משום שרב אשי טרוד בלימודו וגדול החשש שישכח, ונמצא רבינא גורם קללה לעצמו, כדברי ריש לקיש לעיל.

הרחבה בסוגיא המלוה שלא בעדים עובר משום לפ"ע

א. השדי חמד ח"ב מערכת ו"ו סי' כו כתב, שמדברי הב"ח ומהר"ם שיף והפרישה [הובאו לעיל הערה 24, 26] נראה שסוברים שעל לאו של לפ"ע אינו עובר רק אם מכשילו באיסור במזיד,

24. רש"י, ופירש הפרישה חו"מ ע א, שהחשש שיכפור הלוה במזיד [וכן סוברים הב"ח שם, ומהר"ם שיף], והלחם משנה מלוה ב ז פירש, שהחשש שיכפור בשוגג ששכח מההלואה, וראה להלן הערה 26, ובהרחבה בסוגית המלוה שלא בעדים עובר משום ולפ"ע.

25. כתב הב"י חו"מ ע א שלפנים משורת הדין רצה לכתוב שטר, דמצד הדין אין צריך שטר רק עדים, כמו שאמר רב יהודה לעיל.

26. ב"ח שם, ופירש שם שרב אשי סבר שדברי רב יהודה שאסור להלוות בלא עדים משום ולפ"ע, אמורים רק בלוה עם הארץ שחשוד לכפור במזיד, ולא בת"ח, ולדברי הלחם משנה